
МЕХАНІЗМ У ГАЛУЗІ ПРАВ ЛЮДИНИ

ВИКЛАД ФАКТІВ № 1

ХАРКІВСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

**ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2004**

Друге видання

Ця публікація здійснена за фінансової підтримки
Європейського Союзу. За зміст публікації відповідає лише
Харківська правозахисна група, і його ні за яких обставин
не можна вважати таким, що відбиває позицію Європейського Союзу
This document has been produced with the financial assistance of the European
Union. The contents of this document are the sole responsibility of Kharkiv
Human Rights Protection Group and can under no circumstances be regarded
as reflecting the position of the European Union

Механізм у галузі прав людини. Виклад фактів / – Харків,
2004. – 24 с.

Серія «Виклад фактів у галузі прав людини» видається Центром прав людини при Відділенні Організації Об'єднаних Націй у Женеві. Вона освітлює питання прав людини, які вивчаються або викликають особливий інтерес.

Публікації цієї серії розповсюджуються безкоштовно в усьому світі. Вони можуть перекладатися на інші мови, окрім офіційних мов Організації Об'єднаних Націй, за умови, що їх зміст не змінюється, що організація, яка передруковує їх, інформує про це Центр людини в Женеві і що цей Центр зазначається як джерело інформації.

© С.Ю.Захаров, упорядкування, 2004
© Б.С.Захаров, художнє оформлення, 2004

ІНТЕРЕС МІЖНАРОДНОГО СПІВТОВАРИСТВА ДО ПРАВ ЛЮДИНИ

Інтерес Організації Об'єднаних Націй о заохочення і захисту прав людини та основних свобод пов'язаний безпосередньо з усвідомленням міжнародним співтовариством того, що «визнання гідності, яка властива всім членам людської сім'ї, і рівних та невід'ємних прав є основою свободи, справедливості та загального миру», і прийняттям у результаті цього державами-членами Організації Об'єднаних Націй зобов'язань «сприяти співробітництву з Організацією Об'єднаних Націй у загальному поважанні і дотриманні прав людини і основних свобод».

Так, включення до цілей, перерахованих у Статуті Організації Об'єднаних Націй, здійснення міжнародного співробітництва «в заохоченні і розвитку поважання до прав людини і основних свобод для всіх, без різниці в расі, статі, мові і релігії в повній мірі відображає глибоку відданість творців Організації здійсненню прав людини, що є реакцією на страхиття другої світової війни. Досвід війни, дійсно, привів до поширеного переконання, що ефективний міжнародний захист прав людини є однією із важливих умов міжнародного миру і прогресу.

СТАТУТ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Проблеми прав людини і основних свобод фігурують у ряді статей Статуту Організації Об'єднаних Націй. У преамбулі народи Об'єднаних Націй виражають свою рішучість «знову утвердити віру в основні права людини, в гідність і цінність людської особи, в рівноправність чоловіків та жінок і в рівність прав великих і малих націй». У словах «в заохоченні і розвитку поважання прав людини і основних свобод для всіх є деяка різниця зі статтею 1 про цілі і принципи Організації Об'єднаних Націй, зі статтею 13 про функції і повноваження Генеральної Асамблеї, зі статтею 62 про функції і повноваження Економічної і Соціальної Ради, а також зі статтею 76 про основні завдання Міжнародної системи опіки. Стаття 8 передбачає, що «Організація Об'єднаних Націй не встановлює ніяких обмежень стосовно прав чоловіків і жінок брати участь у будь-якій якості і в рівних умовах у її головних і допоміжних органах». Стаття 56 передбачає, що всі члени Організації Об'єднаних Націй зобов'язуються вживати спільні і самостійні дії у співробітництві з Організацією для досягнення

цілей, які вказані в статті 55, серед них сприяти «загальному поважанню і дотриманню прав людини і основних свобод для всіх, без різниці в расі, статі, мові і релігії». Згідно зі статтею 68, Економічна і Соціальна Рада уповноважена створювати комісії «в економічній і соціальній галузях та для заохочення прав людини».

ГЕНЕРАЛЬНА АСАМБЛЕЯ І ДОПОМІЖНІ ОРГАНИ

Генеральна Асамблея є основним органом Організації Об'єднаних Націй. Вона складається із усіх членів Організації, кожен із яких має один голос. Чергові щорічні сесії розпочинаються третього вівторка вересня і продовжують працювати до середини грудня.

Згідно зі статтею із статуту Організації Об'єднаних Націй, одна із функцій Генеральної Асамблеї полягає в організації досліджень і складанні рекомендацій з метою «сприяння міжнародному співробітництву в економічній, соціальній, культурній галузях, освіти, охорони здоров'я і сприяння здійсненню прав людини і основних свобод для всіх без різниці в расі, статі, мові і релігії».

У більшості випадків пункти з прав людини вносяться в порядок денний Генеральної Асамблеї із розділів доповіді Економічної і Соціальної Ради, які стосуються прав людини, або на основі рішень, прийнятих Асамблеєю на попередніх сесіях, про розгляд окремих питань. Інші основні органи Об'єднаних Націй, держави-члени і Генеральний Секретар також вносили в порядок денний Асамблеї пункти, які стосуються прав людини.

З часу прийняття в 1948 році Загальної декларації прав людини Асамблея прийняла численні декларації і конвенції з питань прав людини. Вони стосуються, зокрема, геноциду, расової дискримінації, апартеїду, біженців, осіб без громадянства, прав жінок, рабства, шлюбу, дітей, молоді, іноземців, притулку, інвалідів і розумово неповноцінних осіб, катувань, розвитку і соціального прогресу.

Більшість питань, які стосуються прав людини, Генеральна Асамблея передає Третьому комітету, який займається соціальними, гуманітарними і культурними проблемами, хоча деякі розглядаються Асамблеєю без передачі одному з Головних комітетів. Питання, які торкаються політики, міжнародної безпеки і роззброєння, звично передаються в Перший комітет або в Спеціальний політичний комітет. Питання головним чином економічного характеру передаються у Другий комітет; ті, що стесуються деколонізації в Четвертий комітет, правового характеру в Шостий комітет. П'ятий комітет розглядає адміністративні і бюджетні питання, серед них і ті, які виникають при розгляді питань про права людини.

Допоміжні органи Генеральної Асамблеї, які займаються питаннями прав людини і основних свобод, складаються із: спеціального комітету з питання про хід здійснення декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам (відомого як Спеціальний комітет деколонізації), Ради Організації Об'єднаних Націй по Намібії, Спеціального комітету проти апартеїду; Спеціального комітету розслідування дій Ізраїлю по відношенню населення окупованих територій, що зачіпають права людини, і Комітету здійснення невід'ємних прав палестинського народу.

ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА РАДА ТА ЇЇ ДОПОМІЖНІ ОРГАНИ

У відповідності до статті 62 Статуту Організації Об'єднаних Націй Економічна і Соціальна Рада може «робити рекомендації з метою заохочення положення і дотримання прав людини і основних свобод для всіх». Вона може також підготувати для подання Генеральній Асамблеї проекти конвенцій і скликати міжнародні конференції з питань про права людини. Згідно зі статтею 6, Рада «створює комісії в економічній і соціальній галузях і для заохочення прав людини».

Згідно зі статтею 64, Рада уповноважується «укладати угоди з Членами Організації та зі спеціалізованими закладами з метою отримання від них доповідей про заходи, вжиті ними на виконання її власних рекомендацій і рекомендацій Генеральної Асамблеї з питань, що належать її компетенції», а також повідомляти Генеральній Асамблеї свої зауваження щодо цих доповідей.

Рада, яка складається з 54 членів, звичайно проводить щорічно організаційну сесію і дві чергові сесії. Крім того, час від часу проводяться спеціальні сесії. Питання, які стосуються прав людини, звично розглядаються в ході першої (весняної) сесії Другого (соціального) комітету Ради, так званого «сесійного» комітету, в якому представлені 54 члени Ради, хоча деякі питання розглядаються і на пленарних засіданнях, а не в комітеті. Доповіді соціального комітету, які містять проекти резолюцій і рішень, подаються Раді для розгляду і прийняття остаточного рішення в ході пленарних засідань.

Для сприяння в розгляді питань, які стосуються прав людини, Рада створила Комісію з прав людини і Комісію, що займається становищем жінок. У свою чергу Комісія з прав людини створила Підкомісію з попередження дискримінації і захисту меншин.

Час від часу створює спеціальні комітети, до складу яких водять представники держав-членів, експертів, призначених їхніми урядами або видатні люди, представлені особисто. Рада також в міру необхідності

призначає або просить Генерального секретаря призначити спеціальних доповідачів чи комітети експертів для підготовки доповідей з технічних питань.

КОМІСІЯ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Ця комісія була створена Економічною і Соціальною Радою в 1946 році, і з тих пір вона щорічно проводить свої сесії. Вона є головним органом з прав людини і може займатися найрізноманітнішими питаннями, які стосуються цих прав.

Комісія готує дослідження прав людини, рекомендації і проекти міжнародних документів. Вона також виконує спеціальні доручення Генеральної Асамблеї та Економічної і Соціальної Ради, серед них розглядає заяви, які стосуються порушень прав людини, і займається аналізом повідомлень відносно таких поручень. Комісія здійснює тісне співробітництво з усіма іншими органами Об'єднаних Націй, в компетенцію яких входять питання стосовно прав людини. Крім того, вона подає допомогу Економічній і Соціальній Раді у координації діяльності, пов'язаній з правами людини, в межах системи Організації Об'єднаних Націй.

Комісія у первісному стаді якої було 18 членів, зайнятих в основному підготовкою Міжнародного білля про права людини, зараз складається із представників 43 держав-членів, які обираються на три роки. Вона проводить свої сесії щорічно, збираючись на шість тижнів, і діє у відповідальності з Правилами процедури функціональних комісій Економічної і Соціальної Ради. Право голосу мають тільки члени Комісії або їхні заступники. Однак Комісія може запрошувати будь-яку державу для участі в її роботі з будь-якого питання, якщо воно викликає особливу зацікавленість цієї держави, а також представників національно-визвольних рухів, які визнаються Генеральною Асамблеєю, або у відповідальності до її резолюцій для участі в обговоренні будь-якого питання, якщо воно викликає особливу зацікавленість цього руху. Спеціалізовані заклади й деякі інші міжурядові організації можуть брати участь в обговореннях, які проводить Комісія з питань, що викликають зацікавленість, а неурядові організації з консультативним статусом при економічній і Соціальній Раді можуть призначати офіційних представників для участі в роботі відкритих засідань Комісії як спостерігачів.

Для надання їй сприяння Комісія створила декілька допоміжних органів, серед них Підкомісію з попередження дискримінації та захисту меншин. В останні роки Комісія з прав людини створила також ряд органів для вивчення проблем прав людини в конкретних країнах і територіях, а також для вивчення питань, які належать до сфери її компетенції. Зараз існують такі групи: Спеціальна робоча група експертів прав людини у

південній частині Африки; Група трьох, заснована у відповідальності до статті 9 Міжнародної конвенції про припинення злочинів апартеїду і покарання до нього; Робоча група, що вивчає випадки постійного грубого порушення прав людини; Робоча група, що займається питаннями недобровільного або насильницького зникнення; Робоча група урядових експертів права у розвитку; Робоча група для продовження загального аналізу з метою подальшого заохочення і розвитку поважання прав людини і основних свобод. Окрім того, Комісія активно використовує різноманітні методи розгляду порушень прав людини; такі, як збір інформації, яку проводять групи експертів у складі спеціальних доповідачів, представників чи інших осіб, призначених комісією, для вивчення ситуації в галузі прав людини або в певних країнах, таких, як Афганістан, Чилі, Сальвадор, Гватемала, Ісламська Республіка Іран, або у зв'язку з конкретними випадками порушення прав людини, наприклад, зі стратою без судового розбору є безпідставними стратами, релігійною нетерпимістю, масовим відходом та наймитством. Комісія створює також неофіційні робочі групи відкритого складу для подання їй сприяння у підготовці міжнародних декларацій і конвенцій, зокрема проекту декларації про права осіб, які належать до національних, етнічних, релігійних та мовних меншин, проекту конвенції про права дитини, проекту декларації про права і відповідальність окремих осіб, груп і організацій у справі заохочення й захисту загальноновизначених прав людини та основних свобод.

ПІДКОМІСІЯ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ І ЗАХИСТУ МЕНШИН

У 1947 році на своїй першій сесії Комісія з прав людини заснувала Підкомісію з попередження дискримінації та захисту меншин з метою а) проводити дослідження, особливо на основі Загальної декларації прав людини, і виробляти рекомендації Комісії з прав людини про запобігання будь-якої дискримінації стосовно прав людини та основних свобод і захисту расових, національних, релігійних і мовних меншин; і б) виконувати будь-які інші функції, які можуть бути покладені на неї Економічною і Соціальною Радою чи комісією з прав людини».

До складу Підкомісії входять 26 членів, яких обирає Комісія з прав людини строком на 4 роки (починаючи з 1988 року). Члени Підкомісії, хоча вони й обираються з числа кандидатур експертів, які пропонують держави-члени Організації Об'єднаних Націй, виступають у своїй особистій якості, а не як представники держав. Підкомісія проводить щорічні сесії тривалістю чотири тижні. Як і Комісія з прав людини, вона діє у відповідності з Правилами процедури функціональних комісій Економічної і Соціальної Ради. На сесіях присутні члени підкомісії або їхні заступники,

---

спостерігачі, яких призначають уряди, а також представники спеціалізованих установ Організації Об'єднаних Націй, органів Організації Об'єднаних Націй, міжурядових організацій, неурядових організацій зі консультативним статусом при Економічній і Соціальній Раді, а також представники національно-визвольних рухів, які зацікавлені в тих питаннях, які включені в порядок денний.

Підкомісія заснувала три робочі групи, які звичайне збираються перед кожною щорічною сесією для подання допомоги у вирішенні деяких завдань: Робочу групу, що займається повідомленнями, вона розглядає повідомлення, які стосуються порушень прав людини, і доводить до відома Підкомісії ті повідомлення, які найбільш очевидно свідчать про систематичні достовірно підтвержені грубі порушення прав людини; Робочу групу з питань про рабство, вона розглядає хід подій у галузі рабства та работоргівлі, включаючи подібну до рабства практику, експлуатацію дитячої праці та експлуатацію проституції третіми особами; Робочу групу з питань корінного населення; вона розглядає хід подій у галузі захисту прав корінного населення.

Крім того, Підкомісія може заснувати сесійні робочі групи, які збираються в ході її щорічних сесій для розгляду конкретних питань порядку денного. Наприклад, створювалися такі групи, як Сесійна робоча група сприяння загальному прийняттю документів про права людини, Сесійна робоча група з питань затримання і тюремного ув'язнення. Сесійна робоча група з питань про осіб, які зазнають затримання на підставі психічних захворювань.

Кожна робоча група подає доповіді на розгляд Підкомісії. З приводу деяких питань, які стосуються виконання функцій, Підкомісія приймає свої власні резолюції і рішення. З інших питань вона розробляє проекти резолюцій і рішень для розгляду Комісією з прав людини та Економічною і Соціальною Радою. Підкомісія подає Комісії доповідь про роботу кожної сесії.

КОМІСІЯ З ПИТАНЬ ПРО СТАНОВИЩЕ ЖІНОК

Ця комісія була створена Економічною і Соціальною Радою в 1946 році. В її функції входить: а) підготовка рекомендацій і доповідей Раді про підтримку прав жінок у політичній, економічній, громадянській, соціальній галузях та сфері освіти, а також б) винесення рекомендацій Раді з приводу найважливіших проблем (які потребують негайного розгляду) у галузі прав жінок з урахуванням необхідності застосування принципу рівності в правах чоловіків і жінок, а також у підготовці пропозицій щодо здійснення цих рекомендацій.

Комісія складається із представників 32 держав-членів Організації Об'єднаних Націй, що обираються Радою на чотири роки. Як правило, Комісія раз у два роки проводить у Нью-Йорку або в Женеві сесію протягом трьох тижнів.

Комісія здійснює свою діяльність у відповідності з Правилами процедури функціональних комісій Економічної і Соціальної Ради. Правила присутності на її засіданнях і участі в її роботі такі ж, як і в Комісії з прав людини. На її останніх сесіях були присутніми члени Комісії і їхні заступники, спостерігачі від держав, які є і не є членами Організації Об'єднаних Націй, представники різних органів Організації Об'єднаних Націй і спеціалізованих установ, представники національно-визвольних рухів, а також спостерігачі від неурядових організацій. Міжамериканська комісія жінок і Комісія з питань становища арабських жінок Ліги арабських держав подають доповіді про свою роботу на кожній сесії Комісії.

Комісія приймає власні резолюції й рішення, готує проекти резолюцій і рішень для розгляду Економічною і Соціальною Радою.

ОРГАНИ, УСТАНОВИ У ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДО МІЖНАРОДНИХ КОНВЕНЦІЙ ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ

КОМІТЕТ ЛІКВІДАЦІЇ РАСОВОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ

Комітет ліквідації расової дискримінації, заснований у 1970 році у відповідності до статті 8 Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації, складається із вісімнадцяти експертів, які мають високі моральні якості і визначну неупередженість, і які обираються серед своїх громадян державами-учасницями конвенції. Члени обираються на нарадах держав-учасниць тайним голосуванням на чотирирічний термін і виступають у своїй особистій якості.

У відповідності до частини 2 Конвенції Комітет зобов'язаний: розглядати доповіді про прийняті законодавства, вжиті судові, адміністративні чи інші заходи державами-учасницями, з допомогою яких втілюються в життя положення даної Конвенції; вносити пропозиції і загальні рекомендації, що ґрунтуються на вивченні доповідей та іншої інформації; сприяти вирішенню спорів між державами-учасницями щодо застосування положень Конвенції; стримувати і розглядати повідомлення від окремих осіб в межах юрисдикції держав-учасниць, які визнали компетенцію Комітету в даному питанні. В міру необхідності Комітет може призначити спеціальну Узгоджувальну комісію, яка надає свої добрі послуги сторонам

у спорі відносно застосування Конвенції, з метою мирного врегулювання даного питання на підставі дотримання положень Конвенції. Комісія подає Комітету доповідь, у якій зроблені висновки щодо всіх питань, які стосуються фактичної суті спорів між сторонами, і робить рекомендації з метою мирного врегулювання спорів.

У відповідності до статті 15 Конвенції Комітет також розглядає копії петицій, копії доповідей та іншу інформацію з питань, які торкаються расової дискримінації на підопічних і несамоврядних територіях та всіх інших територій, по відношенню до яких застосовується резолюція 1514 (XV), передана тому Радою опіки та Спеціальним Комітетом з питань деколонізації.

Перше засідання Комітету відбулося 19 січня 1970 року. З того часу проводяться щорічні сесії (весною і влітку), і Комітет подає щорічні доповіді Генеральній Асамблеї.

На кожній сесії Комітет вивчає інформацію, передану в його розпорядження державами-учасницями конвенції та органами Організації Об'єднаних Націй, що займаються незалежними територіями. Представники держав-учасниць, як правило, бувають присутніми на засіданнях Комітету при розгляді поданих ними доповідей і можуть відповідати на питання або давати додаткову інформацію.

Комітет може також висловлювати свою думку відносно випадків прояву расової дискримінації або звертати на них увагу Генеральної Асамблеї. Він окреслює питання, відносно яких бажано отримати детальну інформацію від держав-учасниць. Останнім часом на вимогу Асамблеї Комітет приділив також особливу увагу становищу народів, які борються проти колоніального гніту і расистських режимів у Південній Африці.

До кінця 1987 року учасницями Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації стали 124 держави, 12 із яких визначили компетенцію Комітету в отриманні і розгляді повідомлень від окремих осіб або груп осіб.

КОМІТЕТ ПРАВ ЛЮДИНИ

До складу Комітету, створеного в 1977 році у відповідності до статті 28 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, входять 18 громадян держав-учасниць Пакту, які мають високі моральні якості і визнану компетенцію в галузі прав людини. Члени обираються на нараді держав-учасниць таємним голосуванням на чотирирічний строк і виступають у своїй особистій якості.

У відповідності до статей 40-45 Пакту Комітет покликаний: вивчати доповіді держав-учасниць про вжиті заходи щодо втілення в життя прав, які визнані в Пакті, і щодо прогресу досягнутого у використанні цих прав; пересилати державам-учасницям свої доповіді і такі зауваження загально-

---

го плану, які він вважає доцільними, виконувати певні функції для врегулювання спорів між державами-учасницями стосовно виконання ними своїх обов'язків за Пактом, якщо ці держави визнають для себе компетенцію Комітету; у разі потреби призначити спеціальну Узгоджувальну комісію з надання добрих послуг державам-учасницям спору відносно виконання положень Пакту з метою миролюбного вирішення даного питання на основі дотримання положень даного Пакту. Не пізніше, як через 12 місяців після того, як їй було передане дане питання для розгляду, Узгоджувальна комісія подає Голові Комітету доповідь для спрямування її зацікавленим державам-учасницям.

У відповідності до статті 42 Пакту держава може в будь-який час заявити, що вона визнає компетенцію отримувати та розглядати повідомлення про те, що якась держава-учасниця стверджує, що інша держава-учасниця не виконує своїх обов'язків за даним Пактом. Повідомлення, які передбачаються даною статтею, розглядаються к відповідності з такою процедурою.

Згідно з Факультативним протоколом до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права окремі особи, які зробили заяву про те, що мало місце порушення якого-небудь із прав, викладених у Пакті, і що були випробувані і вичерпані всі доступні внутрішні засоби, можуть подати письмове повідомлення на розгляд Комітету прав людини. Такі повідомлення можуть прийматися Комітетом лише в тому випадку, якщо держава-учасниця Пакту є також учасницею Факультативного протоколу. Комітет розглядає повідомлення у світлі всієї письмової інформації, поданою особою і зацікавленою державою-учасницею, і подає свої міркування відповідній державі-учасниці та авторові повідомлення.

На засіданнях Комітету прав людини (так, які Комітет ліквідації расової дискримінації) представники держав-учасниць Міжнародного пакту про громадянські і політичні права присутні при розгляді своїх доповідей. Комітет може також інформувати державу-учасницю, у якої він має намір запитати додаткову інформацію, про можливий дозвіл представникові бути присутнім на визначеному засіданні. Цей представник повинен бути готовим відповісти на можливі питання Комітету та виступити з приводу доповідей, які вже представлені його державою, а також подати додаткову інформацію від своєї держави.

Сесії Комітету, як правило, проводяться тричі протягом року. Комітет щорічно подає через Економічну і Соціальну Раду доповідь Генеральній Асамблеї.

На кожній своїй сесії Комітет розглядає доповіді держав-учасниць Пакту про вжиті ними заходи щодо втілення в життя прав, визнаних у даному Пакті; про досягнутий прогрес у використанні цих прав, а також про фактори і труднощі, які впливають на втілене у життя даного Пакту. Розгляд доповідей відбувається на закритих засіданнях у присутності представників держав, які подали доповіді.

Комітет також розглядає повідомлення, отримані у відповідності до Факультативного протоколу при сприянні Робочої групи, яка займається повідомленнями. Така Робоча група створюється на кожній сесії і складається не більше як з п'яти його членів. Усі документи, які стосуються роботи Комітету у розгляді повідомлень у відповідності до Факультативного протоколу, мають конфіденційний характер і розглядаються на закритих засіданнях. Тексти остаточних рішень Комітету все ж розголошуються. Комітет включає резюме про свою діяльність у відповідності до Протоколу в свою щорічну доповідь.

Комітет регулярно створює також Робочу групу для сприяння в підготовці переліку питань у зв'язку з розглядом чергових доповідей держав: для допомоги у підготовці зауважень загального плану. Така Робоча група складається не більше як з п'яти членів Комітету.

До кінця 1987 року учасниками Міжнародного пакту про громадянські і політичні права були 87 держав, 39 з яких також ратифікували або приєдналися до Факультативного протоколу, 21 зробила заяву у відповідності до статті 41 Пакту про визнання компетенції Комітету прав людини при розгляді повідомлень, які торкаються спорів між державами.

КОМІТЕТ ЕКОНОМІЧНИХ, СОЦІАЛЬНИХ І КУЛЬТУРНИХ ПРАВ

Комітет економічних, соціальних і культурних прав, заснований у 1985 році Економічною і Соціальною Радою, складається з 18 експертів, які мають визнану компетенцію в галузі прав людини і які виступають у своїй особистій якості. Його члени обираються Радою на чотири роки шляхом проведення таємного голосування із списку тих осіб, яких представили держави-учасниці Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права.

Комітет виконує функції, які стосуються здійснення Пакту. Він вивчає доповіді, подані йому державами-учасницями, про вжиті ними заходи і досягнутий прогрес у дотриманні прав, визнаних у даному Пакті, а також сприяє Економічній і Соціальній Раді у виконанні ними функцій контролю за здійсненням Пакту шляхом внесення пропозицій і рекомендацій загального характеру на підставі розгляду доповідей, що подаються державами-учасницями та зацікавленими спеціалізованими установами.

Представники держав-учасниць Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права (так, як і в Комітеті прав людини) можуть бути присутніми на засіданнях Комітету економічних, соціальних і культурних прав при розгляді їхніх доповідей, робити заяви по доповідях, поданих їхніми державами, і відповідати на питання, поставлені перед ними Комітетом.

Щорічно Комітет проводить одну сесію у Відділенні Організації Об'єднаних Націй у Женеві.

До кінця 1987 року учасницями Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права стали 91 держава.

КОМІТЕТ ЛІКВІДАЦІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ ЩОДО ЖІНОК

Комітет, заснований у 1982 році у відповідності до статті 17 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, складається з 23 експертів, які мають високі моральні якості і компетенцію в галузі, яку охоплює Конвенція. Експерти обираються державами-учасницями серед своїх громадян строком на чотири роки. Комітет ліквідації дискримінації щодо жінок проводить засідання один раз протягом року, збираючись на два тижні у Відні (або в Нью-Йорку).

У відповідності до статті 17 Конвенції головне завдання Комітету полягає в розгляді доповідей про досягнутий прогрес щодо втілення в життя Конвенції. Комітет щорічно подає доповіді про свою діяльність Генеральній Асамблеї через Економічну і Соціальну Раду. Він може висувати пропозиції і загальні рекомендації на підставі вивчення доповідей та інформацій, які отримує від держав-учасниць. До кінця 1987 року 94 держави ратифікували Конвенцію про ліквідацію дискримінації стосовно жінок або приєдналися до неї.

КОМІТЕТ ПРОТИ КАТУВАНЬ

Даний Комітет, створений у 1987 році у відповідності до статті 17 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських, або таких, що принижують людську гідність, видів поведження чи покарання, складається з десяти експертів, що мають високі моральні якості і визнану компетенцію в галузі прав людини. Експерти обираються державами-учасницями Конвенції серед своїх громадян на чотири роки шляхом таємного голосування на засіданнях держав-учасниць і ці експерти виступають у своїй особистій якості.

У відповідності до статей 19-24 Конвенції функції Комітету полягають у тому, що: Комітет вивчає доповіді держав-учасниць про вжиті ними заходи щодо втілення в життя положень Конвенції, проводить конфіденційні розслідування, коли він вважає, що факти обґрунтовані стосовно вагомих показників систематичних катувань, які проводяться на території держави-учасниці; здійснює певні функції щодо вирішення спорів, які стосуються дотримання положень конвенції між державами-учасницями за умови, що ці держави-учасниці визнали компетенцію Комітету проти катувань у здійсненні цих функцій; у разі потреби призначити спеціальну Узгоджувальну комісію для надання добрих послуг державам-

---

учасникам з метою миролюбного вирішення спорів між державами; розглядає повідомлення, які надходять від окремих осіб або від їхнього імені, і які знаходяться під юрисдикцією держав-учасниць, у таких повідомленнях ці особи заявляють що вони є жертвами порушень положень Конвенції, за умови, що дані держави-учасниці визначають компетенцію Комітету в даній галузі; подає щорічні звіти про свою діяльність державам-учасницям та Генеральній Асамблеї Організації Об'єднаних Націй.

Першу сесію Комітету передбачається провести у Відділенні Організації Об'єднаних Націй у Женеві в квітні 1988 року з тим, щоб вирішити організаційні та інші питання, пов'язані з його майбутньою діяльністю, затвердивши правила процедури.

До кінця 1987 року учасницями Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують людську гідність, видів поведінки і покарання стали 27 держав, 10 із яких визнали компетенцію Комітету проти катувань (у відповідності до статей 21 і 22 Конвенції) у розгляді питань, які стосуються спорів між державами, та повідомлень від окремих осіб або від їхнього імені. Сім держав-учасниць заявили, що вони не визнають компетенцію Комітету у відповідності до статті 20 Конвенції у проведенні конфіденційного розслідування або скеровувати місії для з'ясування фактів на їхній території.

ГРУПА ТРЬОХ

(заснована у відповідності до Міжнародної конвенції про припинення злочинів апартеїду та покарання за нього)

Дана група призначається щорічно Головою Комісії з прав людини і складається з трьох членів Комісії, які також є представниками держав-учасниць Міжнародної конвенції про припинення злочинів апартеїду та покарання за нього. Вона проводить щорічні сесії тривалістю не більше п'яти днів до початку сесії Комісії з прав людини і розглядає періодичні доповіді, які подають держави-учасниці про законодавчі, юридичні, адміністративні або інші заходи, вжиті ними для здійснення положень Конвенції. Група спрямовує Комісії з прав людини доповіді про свою діяльність та подає відповідні рекомендації для втілення в життя Конвенції.

* * *

Питаннями прав людини час від часу і в різній мірі займається ряд органів Організації Об'єднаних Націй, серед них Рада Безпеки, Комісія Міжнародного права і Міжнародний Суд.

СЕКРЕТАРІАТ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

ЦЕНТР ПРАВ ЛЮДИНИ

Центр прав людини, який знаходиться у Відділенні Організації Об'єднаних Націй у Женеві, є тим підрозділом Секретаріату Організації Об'єднаних Націй, який займається головним чином питаннями прав людини. Центр, очолюваний заступником Генерального секретаря з прав людини (одночасно він є і Генеральним директором Відділення Організації Об'єднаних Націй у Женеві), складається із канцелярії заступника Генерального секретаря та шести основних секцій. Центр має відділення в Центральних установах Організації Об'єднаних Націй у Нью-Йорку.

ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТІ

Центр прав людини подає допомогу Генеральній Асамблеї, Економічній і Соціальній Раді, Комісії з прав людини та іншим органам Організації Об'єднаних Націй у заохоченні й захисту прав людини та основних свобод, передбачених Статутом Організації Об'єднаних Націй, Загальною декларацією прав людини, міжнародними конвенціями, укладеними під егідою Організації Об'єднаних Націй, і різними резолюціями Генеральної Асамблеї. З моменту створення Організації в Секретаріаті був підрозділ для надання такого сприяння. Спочатку він називався Відділом прав людини. Центр організаційно входить у Відділення Організації Об'єднаних Націй у Женеві. Його функції як основного центру Організації Об'єднаних Націй прав людини полягають ось у чому:

– забезпечення послуг Секретаріату і допоміжних підрозділів, необхідних органам Організації Об'єднаних Націй, які займаються правами людини, серед них Генеральній Асамблеї та її Третьюму комітету, Економічній і Соціальній Раді та її Спеціальному комітету, Комісії з прав людини, Підкомісії з попередження дискримінації і захисту меншин та їх допоміжним органам, Комітету ліквідації расової дискримінації, Комітету прав людини і Комітету економічних і культурних прав, а також Комітету проти катувань. Центр прав людини займається дослідженнями в галузі прав людини на прохання зацікавлених органів; стежить за здійсненням прав людини і готує з цього питання доповіді;

– керує програмою консультативного обслуговування і технічної допомоги в галузі прав людини, а також координує зв'язки щодо питань прав людини з неурядовими організаціями, іншими організаціями та засобами

масової інформації. Центр займається збором та поширенням інформації і готує публікації.

ЗАСТУПНИК ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Заступник Генерального секретаря з прав людини координує програму в галузі прав людини і відповідну діяльність в межах Секретаріату та системи Організації Об'єднаних Націй, представляє Генерального секретаря на нарадах органів прав людини та на інших заходах у цій галузі; сприяє в ратифіковані і здійсненні міжнародної конвенції про права людини; подає допомогу Генеральному секретареві у здійсненні ним добрих послуг у гуманітарній галузі; забезпечує необхідні послуги для Комісії з прав людини та інших органів прав людини.

КАНЦЕЛЯРІЯ ЗАСТУПНИКА ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ

А. Адміністративна група

Підтримує зв'язок з організаційними підрозділами, здійснюючи адміністративну, фінансову діяльність, а також підбір кадрів для Центру; допомагає заступникові Генерального секретаря в організаційних питаннях та в здійсненні контролю за використанням ресурсів Центром; виступає ініціатором і сприяє підготовці проектів планів помірної терміновості, бюджетів для програми, доповідей про роботу Центру; подає адміністративну допомогу місіям, які посилає Центр для перевірки порушень прав людини.

В. Бюро в Нью-Йорку

Подає необхідну інформацію і допомогу для Бюро Генерального секретаря в обслуговуванні сесій органів прав людини в Центральних установах Організації Об'єднаних Націй, бере участь у координації діяльності Центру та інших підрозділах Секретаріату в Центральних установах; здійснює необхідні функції зв'язку з постійними представництвами держав-членів, представництвами спостерігачів; неурядовими організаціями в Центральних установах; інформує Центр про головні події в галузі прав людини, що відбулися в Центральних установах.

С. Секретаріат робочої групи з питання про недобровільні або насильницькі зникнення

Забезпечує послуги секретаріату Робочій групі з питання про недобровільні або насильницькі зникнення; займається терміновими повідом-

---

леннями, які адресовані Робочій групі, і сприяє Робочій групі у вжитті термінових заходів у випадку отримання повідомлень про зникнення. Займається підготовкою місій для надання добрих послуг і гуманітарних місій, а також проводить консультації з цих питань.

1. Відділ міжнародних угод

Здійснює функції і обов'язки в галузі здійснення таких міжнародних документів про права людини, як Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, Міжнародна конвенція про припинення злочину апартеїду та покарання за нього і Конвенції против катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують людську гідність, видів поведження і покарання. Подає технічну та іншу допомогу керівним органам у галузі прав людини, які діють у відповідності до вищезазначених міжнародних угод; подає технічні та інші послуги під час засідань держав-учасниць вищезгаданих міжнародних угод.

2. Відділ повідомлень

Обробляє повідомлення, які містять твердження про порушення прав людини, згідно з існуючими правилами процедури про конфіденційний порядок розгляду, такими, як Правила процедури, прийняті згідно з резолюціями 728F (XXVIII) та 15.03 (XLVIII) Економічної і Соціальної Ради; Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянської і політичні права, стаття 14 Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації та стаття 22 Конвенції проти катувань.

Відділ обслуговує різні органи прав людини, які займаються здійсненням перерахованих вище документів, серед них Комісію з прав людини і її Робочу групу, що займається становищем у різних країнах, Підкомісію з попередження дискримінації та захисту меншин і її Робочу групу з повідомлень, Комітет прав людини та його Робочу групу з повідомлень; Комітет ліквідації расової дискримінації та Комітет проти катувань.

Забезпечує послуги секретаріатові, які необхідні для спеціальних місій, що їх скеровує Комісія з прав людини для встановлення прямого зв'язку.

3. Відділ спеціальних процедур

Надає основні послуги для здійснення спеціальної чи нетрадиційної діяльності у відповідальності до рішень Генеральної Асамблеї, Економічної і Соціальної Ради та Комісії з прав людини. Цією діяльністю займаються спеціальні Робочі групи та/або спеціальні доповідачі, представники або інші призначені для цього особи, які мають повноваження в галузі прав людини в певних країнах або стосовно конкретних питань. Відділ отримує інформацію від окремих осіб, груп, організацій і урядів та здійснює допомогу в підготовці доповідей, у світлі яких Комісія дає оцінку тим ситуа-

---

ціям, що виникають, і вирішує, що необхідно зробити далі. У зв'язку з цим Відділ підтримує постійні контакти і проводить консультації із зацікавленими сторонами, також в міру необхідності вживає термінових заходів та організовує ознайомчі поїздки для таких груп або окремих представників.

Надає послуги Комісії з прав людини, здійснює організацію сесій, забезпечує діяльність робочих груп.

4. Відділ досліджень, вивчення та попередження дискримінації

Готує дослідження і доповіді про заохочення та захист прав людини на запит органів, які займаються правами людини; подає допомогу в підготовці міжнародних документів у галузі прав людини, які обговорюються організаціями, що займаються правами людини; обслуговує Підкомісію з попередження дискримінації і захисту меншин та передсесійні Робочі групи з практики, подібної до рабства і питань корінного населення, засновані Підкомісією для розгляду цих питань. Готує дослідження й доповіді про попередження дискримінації і захисту меншин, проводить дослідження з питань рабства, дискримінації, меншин, корінного населення, прав ув'язнених, прав людини у випадках надзвичайного стану, економічних, соціальних і культурних прав, втілює у життя програму другого Десятиріччя дій боротьби проти расизму, расової дискримінації, займається дослідженнями, аналізує доповіді урядів і готує огляди, які стосуються Десятиріччя, підтримує зв'язок з урядами, міжурядовими організаціями, спеціалізованими закладами, а також з неурядовими організаціями та іншими зацікавленими сторонами.

5. Відділ консультативного обслуговування

Здійснює програму консультативних послуг і технічної допомоги в галузі прав людини; організовує міжнародні семінари й підготовчі курси в усіх регіонах світу з важливих проблем у галузі прав людини; здійснює контроль за здійсненням щорічних програм надання стипендій у галузі прав людини для урядових установ, які займаються певними питаннями в галузі прав людини; контролює здійснення щорічних програм інтернатури для аспірантів; несе відповідальність за здійснення програм надання сприяння регіональним інститутам у галузі заохочення й захисту прав людини; керує роботою довідкової бібліотеки Центру прав людини.

6. Відділ зовнішніх зв'язків, публікацій та документації

Несе відповідальність за забезпечення ефективності програм і політики Організації Об'єднаних Націй у галузі прав людини стосовно зовнішніх зв'язків, підтримує зв'язок з неурядовими організаціями, науково-дослідними закладами, пресою та національними організаціями, підтримує

зв'язок із громадськістю, займається підготовкою таких публікацій, як «Щорічник з прав людини» та інших видань у галузі прав людини; контролює і координує розсилання документації для Центру та дає довідки стосовно діяльності Організації Об'єднаних Націй у галузі прав людини; займається опитуваннями громадськості та інформаційною роботою Центру прав людини за програмою Організації Об'єднаних Націй у галузі прав людини.

* * *

Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців, а також чотири спеціалізовані установи системи Організації Об'єднаних Націй, а саме: Міжнародна організація праці, Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, Всесвітня організація охорони здоров'я та Продовольча і сільськогосподарська організація Об'єднаних Націй у межах своєї компетенції також займаються правами людини.

ВЕРХОВНИЙ КОМІСАР ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ У СПРАВАХ БІЖЕНЦІВ

Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців (УВКБ), створене Генеральною Асамблеєю 1 січня 1951 року, уповноважене забезпечувати під егідою Організації Об'єднаних Націй міжнародний захист біженців, турбота про яких належить до його компетенції шляхом:

- сприяння укладанню та ратифікації міжнародних конвенцій про захист біженців, спостереження за виконанням постанов цих конвенцій і пропозицій необхідних поправок до них;
- сприяння за допомогою спеціальних угод з урядами у виконанні будь-яких заходів, які мають за мету полегшення становища біженців та скорочення кількості біженців, які потребують захисту;
- сприяння урядовим і приватним зусиллям, спрямованим на заохочення добровільної репатріації біженців або їхньої асиміляції у нових країнах;
- полегшення допуску біженців, не виключаючи тих, які належать до категорії тих, що терплять нужду, на території різних держав;
- вжиття заходів для отримання дозволу на переведення майна біженців, особливо того майна, яке необхідне для їхнього розселення;
- отримання від урядів інформації стосовно кількості біженців на її території та їхнього становища, а також законів та постанов, які стосуються їх;

-
- підтримки тісного контакту із зацікавленими урядовими і міжурядовими організаціями;
  - встановлення найбільш доцільного, на його думку, контакту з приватними організаціями, які займаються біженцями;
  - полегшення координації зусиль приватних організацій, які займаються опікуванням біженців.
- Крім того УВКБ може виконувати функції пов'язані з репатріацією і розселенням за рішенням Генеральної Асамблеї, а також виконувати певні функції для подання допомоги особам без громадянства у відповідальності до Конвенції скорочення осіб без громадянства.

МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ

Статут Міжнародної Організації праці (МОП) визнає, що праця не є товаром, і підтверджує, що всі люди незалежно від раси, релігії чи статі, мають право на здійснення свого матеріального добробуту і духовного розвитку в умовах свободи і гідності, економічної стійкості і рівних можливостей.

З часу свого створення в 1919 році як автономної організації, пов'язаної з Лігою Націй, МОП вважає своїм основним завданням формулювання міжнародних норм у галузі праці та їх ефективне здійснення. Міжнародній конференції праці, яка проходить щорічно, вдалося з часом виробити цілий ряд міжнародних конвенцій і рекомендацій у галузі праці, багато з яких торкаються таких проблем прав людини, як заборона примусової праці, захист права на організацію, включаючи права профспілок, ліквідація дискримінації у галузі праці і занять, застосування принципу рівної винагороди за рівноцінну працю чоловіків і жінок, заохочення повної зайнятості, безпеки та гігієни праці, а також соціального забезпечення.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ І КУЛЬТУРИ

Завдання Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) згідно з її Статутом полягає в тому, щоб «сприяти зміцненню миру і безпеки, зміцнюючи співробітництво народів шляхом освіти, науки і культури заради забезпечення загального поважання справедливості, законності, прав людини і основних свобод, визнаних Статутом Організації

Об'єднаних Націй, для всіх народів, незалежно від раси, статі, мови чи релігії».

Окрім здійснення програми, яка передбачає багато форм безпосередньої діяльності у вирішенні складних проблем, які виникають при розвитку освіти, науки і культури, ЮНЕСКО підготувала декілька конвенцій і рекомендацій про права людини.

ПРОДОВОЛЬЧА І СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

Однією із цілей Продовольчої і сільськогосподарської організації Об'єднаних Націй (ФАО) полягає в тому, щоб «вносити свій вклад у розвиток світової економіки і забезпечити свободу людства від голоду».

В основному організація займається питаннями, пов'язаними з поліпшенням харчування і підвищенням життєвого рівня, забезпеченням підвищення продуктивності праці і кращого розподілу продовольства та продукції сільського господарства, поліпшенням умов життя сільського населення, сприяючи тим самим розвитку світової економіки. Її діяльність спрямована на сприяння у вирішенні однієї з основних проблем, з якими стикається людство, а саме всесвітньої продовольчої проблеми. Кампанія «Свобода від голоду», розпочата ФАО в 1960 році, сприяла поширенню знань про проблеми розвитку в тих галузях, якими займається ця організація, і мобілізувала громадську думку для вжиття більш активних заходів з метою розвитку.

ВСЕСВІТНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Згідно з преамбулою Статуту Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), володіння найвищим досягненням рівня здоров'я є одним із основних прав будь-якої людини, і уряди несуть відповідальність за здоров'я своїх народів, яке може бути збережене завдяки відповідальним заходам у галузі охорони здоров'я та соціального забезпечення.

ВООЗ діє як координуючий орган у міжнародній діяльності щодо охорони здоров'я, підтримує необхідні міжнародні служби, заохочує і проводить дослідження в галузі охорони здоров'я та сприяє поліпшенню стандартів навчання і підготовки в галузі охорони здоров'я, медицини та пов'язаними з ними професіями.

РОЛЬ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ІЗ КОНСУЛЬТАТИВНИМ СТАТУСОМ

У відповідності до статті 71 Статуту Організації Об'єднаних Націй Економічна і Соціальна Рада уповноважується вживати належних заходів для консультації з неурядовими організаціями (НУО), зацікавленими в тих питаннях, які належать до його компетенції. У відповідальності до цього Рада провела такі заходи з декількома сотнями міжнародних та національних організацій, які перелічені в резолюції 1296 (1968) Економічної і Соціальної Ради.

Ці організації діляться на три групи: Категорія I, в яку входять НУО, глибоко зацікавлені в більшості заходів Ради; Категорія II НУО, які мають компетенцію в певній сфері і зацікавлені лише в декількох заходах, що проводить Рада; III НУО, які можуть час від часу бути корисними для роботи Ради, внесені до списку для проведення спеціальних консультацій.

Усі ці організації можуть скеровувати спостерігачів на відкриті засідання Ради, її комісій, підкомісій та інших допоміжних органів. Вони можуть подавати як письмові заяви для поширення, так і висловлювати усно свою точку зору Раді або одному із її допоміжних органів. Крім того, вони можуть консультувати Секретаріат Організації Об'єднаних Націй з питань, які мають взаємну зацікавленість.

Економічна і Соціальна Рада в своїй резолюції 1987/5 від 26 травня 1987 року запропонувала неурядовим організаціям, які мають консультативний статус, подавати їй заяви, які могли б сприяти повному і загальному визнанню та реалізації прав, вкладених у Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права, і просила Генерального секретаря своєчасно передавати ці заяви Комітету економічних, соціальних і культурних прав.

У відповідності з процедурами, які діють стосовно повідомлень, що містять твердження про порушення прав людини, НУО можуть також грати важливу роль, подаючи письмову достовірну інформацію Організації Об'єднаних Націй. Ці повідомлення вважаються прийнятими, коли вони ґрунтуються на безпосередніх знаннях достовірних фактів про такі порушення. Прийняті повідомлення потім розглядаються на закритих засіданнях Підкомісії з попередження дискримінації і захисту меншин. Якщо Підкомісія вважає, що в них містяться достовірні дані про грубе порушення неодноразового характеру, які заслуговують уваги Комісії з прав людини, то вона може зайнятися вивченням становища і прийняти рішення про доцільність передачі справи для розслідування в Спеціальний комітет. На

підставі такого розслідування комісія приймає рішення про доцільність рекомендацій Економічній і Соціальній Раді для розробки подальших дій.

Вивчаючи або розглядаючи деякі проблеми прав людини, органи Організації Об'єднаних Націй нерідко звертаються до неурядових організацій з консультативним статутом з проханням подати інформацію, особливо стосовно ситуації, що склалася, *de facto*. НУО доброзичливо ставляться до таких прохань і подають багато корисної інформації, тим самим підвищуючи свою роль і полегшуючи завдання Організації Об'єднаних Націй у галузі прав людини.

Наукове видання

**МЕХАНІЗМ У ГАЛУЗІ
ПРАВ ЛЮДИНИ**

ВИКЛАД ФАКТІВ № 1

Відповідальний за випуск і редактор *Євген Захаров*

Коректор ?????????

Комп'ютерна верстка *Олег Мірошніченко*

Підписано до друку ???.?.2004

Формат 60 x 84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Тип Таймс

Друк офсетний. Умов. друк. арк. ??,?? Умов. фарб.-від. ??,??

Умов.- вид. арк. ??,?? Наклад 1000 прим.

Розповсюджується безкоштовно